

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
26/00223-2

Saksbehandler:
Rikke Eun Hoch-Nielsen Flaate

Dato:
4. juni 2026

Høringsvar – forslag til endringer i politilovens §7a, visitasjonssoner for våpenkontroll

Barneombudet viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev datert 09.03.26 – utredning med lovforslag om visitasjonssoner for våpenkontroll.

Barneombudet skal fremme barns interesser og påse at barns rettigheter etter FNs barnekonvensjon ivaretas i lovgivning og i praksis. Konvensjonen er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven og har forrang ved motstrid¹.

Barneombudet anerkjenner behovet for effektive tiltak for å forebygge alvorlig vold og bæring av våpen i det offentlige rom. Samtidig innebærer lovforslaget en betydelig utvidelse av politiets adgang til kontrolltiltak som også vil ramme barn. En tydeligere og mer strukturert hjemmel enn dagens § 7a vil kunne bidra til økt forutsigbarhet og bedre rettsikkerhet, også for barn, sammenliknet med en uklar og praksisbasert anvendelse av gjeldende regelverk.

Etter Barneombudets vurdering forutsetter imidlertid dette at rettsikkerhetsgarantiene er tilstrekkelig tydelige og at konsekvensene for barn er grundig utredet. Slik forslaget nå foreligger, er disse kravene ikke oppfylt. Barneombudet kan derfor ikke støtte forslaget slik det foreligger.

Manglende barnespesifikk regulering og rettsikkerhetsgarantier

Barneombudet kan ikke se at det er foretatt en særskilt og systematisk vurdering av hvilke konsekvenser lovforslaget kan ha for barn, ut over de generelle menneskerettslige vurderingene som fremgår i utredningen.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører dem. Dette følger av Grunnlovens §104 annet ledd og FNs barnekonvensjon artikkel 3. Forpliktelsen gjelder også ved lov- og forskriftsarbeid og krever blant annet at departementet kartlegger hvordan forslagene

¹ [Barnekonvensjonen](#)

påvirker barn, herunder positive og negative konsekvenser.² Videre skal det vurderes hvordan forslagene i størst mulig grad kan ivareta barns rettigheter og behov. Med barn menes personer under 18 år, som etter barnekonvensjonen er en særlig beskyttet gruppe. FNs barnekomite har i tillegg understreket at statene skal gjennomføre barnerettslige konsekvensvurderinger ved lovgivning, politikk og tiltak som berører barn, for å sikre at hensynet til barnets beste vurderes systematisk og synliggjøres i beslutningsgrunnlaget.³

Det påpekes i utredningen at barn ikke har fått mulighet til å medvirke i utredningsarbeidet på grunn av kapasitetsutfordringer. Vi mener dette er en svakhet ved utredningen, og at det illustrerer hvor sårbar ivaretagelsen av barns rettigheter kan være i situasjoner preget av tidspress og operative behov.

Departementets forslag åpner for visitasjon i geografisk avgrensede områder over utvidede tidsperioder. Dette utgjør inngrep i retten til privat- og familieliv etter Grunnloven § 102, EMK art. 8 og barnekonvensjonen art. 16. Lovhjemmelen må derfor være tilstrekkelig klar, forutsigbar og tilgjengelig, og inngrepene må være forholdsmessige.⁴

Når lovforslaget samtidig ikke skiller mellom voksne og barn, svekkes barns rettssikkerhet. Barn kan oppleve slike kontrolltiltak som mer belastende enn voksne og har rett til særskilt beskyttelse. Generelle henvisninger til forholdsmessighet og interne retningslinjer er ikke tilstrekkelige.

Etter Barneombudets syn må disse hensynene komme tydeligere til uttrykk i lovreguleringen av visitasjonssoner.

Det må derfor enten inntas et eget ledd i politilovens §7a som regulerer visitasjon overfor barn, eller en tydelig henvisning til de generelle kravene som følger av politilovens §6 sjette ledd om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved politiets inngrep⁵. Når lovforslaget åpner for utvidet bruk av inngripende kontrolltiltak, må hensynet til barn synliggjøres og tydeliggjøres i regelverket.

Utredningen inneholder ingen henvisninger til varsling av foresatte når barn har blitt visitert. Etter Barneombudets syn er det et viktig hensyn at foresatte som hovedregel gjøres kjent med at barnet har vært i kontakt med politiet. Dette er viktig for å sikre at barnet får nødvendig støtte, oppfølging og mulighet til å ivareta sine rettigheter. For eksempel kan et barn ønske å klage på visitasjonen. Det vil da ofte være nødvendig at barnet får hjelp og støtte fra foresatte eller andre voksne for å kunne følge opp saken og rette en eventuell klage til riktig instans.

Barneombudet vil i denne sammenheng vise til at politiets arbeid overfor barn bygger på et utgangspunkt om involvering av foresatte, blant annet slik det kommer til uttrykk i politilovens

² [Instruks om utredning av statlige tiltak](#)

³ FNs barnekomite, General Comment nr 14 (2013), jf. Nr 5 (2003)

⁴ [Silver mfl. mot Storbritannia- EMD dom](#)

⁵ [Politiloven §6](#)

§13 om bekymringssamtaler, hvor både barn og foresatte kan pålegges å møte. Dette reflekterer et grunnleggende prinsipp om at barn skal følges opp i samarbeid med sine omsorgspersoner. Tilsvarende fremgår det av politiets nasjonale retningslinjer for møter med barn at hensynet til barnets beste, trygghet og oppfølging står sentralt i politiets kontakt med barn⁶. Det er viktig at disse prinsippene også ivaretas i situasjoner hvor barn blir visitert.

Lovforslaget stiller ikke krav til hvordan informasjon om visitasjonssoner og tiltakets betydning skal gjøres tilgjengelig for barn på en måte som er tilpasset deres alder og forutsetninger. Barn som oppholder seg i slike områder kan bli kontrollert uten å forstå hvorfor eller hvilke rettigheter de har i møte med politiet. Det må stilles krav om at informasjon om tiltak som kan få direkte betydning for barn, formidles på en måte som er tilpasset barns alder og forutsetninger, jf. barnekonvensjonens artikkel 12.

Barn som bor i politiets prioriterte områder

Barneombudet har forståelse for at alvorlige voldshendelser, herunder hendelser med våpen i og rundt offentlige knutepunkter og skoler, kan tilsi behov for effektive forebyggende tiltak, også rettet mot mindreårige. I slike situasjoner kan det være krevende for politiet å gripe inn tilstrekkelig innenfor dagens hjemler. Samtidig vil områdebaserte visitasjonshjemler kunne innebære at barn og unge uten tilknytning til kriminalitet, blir kontrollert som følge av at de oppholder seg i områder hvor slike tiltak er innført.

Barneombudet vil særlig peke på situasjonen for barn som bor i eller har fritidsaktiviteter i områder hvor politiet vurderer det som nødvendig med økt tilstedeværelse og særskilte kontrolltiltak. Dette er ofte områder hvor barn allerede lever med høyere grad av utrygghet og levekårsutfordringer. Oslo politidistrikts egne områdeanalyser viser at flere prioriterte områder preges av høy opplevd utrygghet og utfordringer knyttet til tillit til politiet.⁷ Dette understreker behovet for å vurdere hvordan gjentatte kontrolltiltak kan påvirke barn som allerede lever i slike miljøer.

Samtidig vil Barneombudet understreke at politiets arbeid med å forebygge vold og redusere tilgangen til våpen, er positivt for alle barn. Barn som lever i nærmiljøer preget av alvorlige voldshendelser, trusler eller åpen våpenbæring, kan oppleve betydelig utrygghet i hverdagen. Tiltak som bidrar til økt trygghet og redusert risiko for vold vil som oftest være til barnets beste. Dette understreker behovet for at hensynet til beskyttelse og trygghet avveies mot hensynet til barnets rettsikkerhet og integritet ved utformingen av regelverket.

Lovforslaget åpner også for at visitasjonssoner kan opprettholdes over lengre tidsperioder. For barn som oppholder seg i disse områdene innebærer dette at risikoen for gjentatte kontroller ikke bare er knyttet til sted, men også til varighet. Dette kan forsterke den samlede belastningen over tid og gjøre kontrolltiltakene mer fremtredende i barnets hverdag.

⁶ [Nasjonal retningslinje, politiets møter med barn](#)

⁷ [Innsats i prioriterte områder, områdeanalyse Oslo PD 2024](#)

Barn i slike områder vil dermed ha økt risiko for gjentatte kontroller i sitt eget nærmiljø. Selv om tiltakene er begrunnet i kriminalitetsforebygging, vil den faktiske belastningen for det enkelte barn kunne være betydelig. Gjentatte kontroller kan oppleves som stigmatiserende og utrygghetsskapende, særlig når de skjer i hverdagslige situasjoner som på vei til og fra skole eller fritidsaktiviteter. Det vil heller ikke nødvendigvis være tydelig for barnet hvilke vurderinger som ligger til grunn for kontrollen og avgrensningen av området, og inngrepene kan derfor fremstå som vilkårlige i praksis.

Etter Barneombudets syn er det nødvendig å vurdere den samlede belastningen av slike inngrep, ikke bare den enkelte kontroll. Det foreligger en reell risiko for at barn i disse områdene rammes uforholdsmessig sammenlignet med barn i andre deler av landet, noe som reiser spørsmål både om barnets beste og prinsippet om ikke-diskriminering. Barneombudet vil også peke på at slike tiltak kan få særlig betydning i områder med ulik sosial og demografisk bakgrunn i befolkningen, noe som forsterker behovet for å vurdere risiko for opplevd forskjellsbehandling.

I denne sammenheng vil Barneombudet fremheve betydningen av *hvordan* inngrep overfor barn skjer. Forskning fra Politidirektoratet (2023)⁸ viser at møter mellom politi og innbyggere, herunder politiinitiert kontakt, har betydning for tilliten til politiet. Nordisk forskning (Saarikomäki mfl.)⁹ viser videre at unge i områder med høy polititetthet har økt risiko for gjentatte kontroller, noe som kan virke stigmatiserende og svekke tillit over tid.

Det er derfor viktig at polititjenestepersoner som gjennomfører kontrolltiltak overfor barn, har kunnskap om barns rettigheter og følger gjeldende retningslinjer for politiets møter med barn.¹⁰ Dette er særlig viktig i en norsk kontekst, hvor tilliten til politiet tradisjonelt er høy og utgjør en sentral forutsetning for effektiv kriminalitetsbekjempelse.

Uforholdsmessig belastning, personvern og tillit

Barneombudet vil vise til at utredningen identifiserer et spenningsforhold mellom loggføring av visitasjoner og belastningen dette kan få for barn. Loggføring av politiets tiltak er en nødvendig del av politiets arbeid, både av hensyn til etterprøvnbarhet og for å unngå gjentatte kontroller. Utredningen peker på at bruk av eksisterende systemer bør skje med varsomhet, blant annet for å unngå at barn blir registrert og indirekte mistenkeliggjort. Det foreslås imidlertid ikke en alternativ løsning med tydelige rettslige rammer for hvordan opplysninger fra slike kontroller skal behandles.

Barneombudet er bekymret for at gjentatte registreringer kan bidra til at enkelte barn fremstår som «kjente» for politiet, og dermed oftere blir utsatt for nye kontroller. Over tid kan dette skape en selvforsterkende praksis, hvor enkelte barn utsettes for hyppigere inngrep enn andre uten at det nødvendigvis foreligger et endret faktisk grunnlag.

⁸ [POD temarapport- tillit til politiet](#)

⁹ [Effekt av, og erfaringer med, tiltak for å øke befolkningens tillit til politiet](#)

¹⁰ [Nasjonal retningslinje Politiets møter med barn, POD 2025](#)

Samtidig vil manglende eller utydelig regulering av loggføring ha betydning for barnets rettssikkerhet. For at barn og foresatte skal ha en reell mulighet til å følge opp, be om innsyn og eventuelt klage på politiets inngrep, er det en forutsetning at det finnes tilgjengelig og etterprøvbar dokumentasjon.

Samlet sett tilsier dette at lovforslaget ikke i tilstrekkelig grad avklarer hvordan opplysninger fra visitasjoner skal håndteres. Dersom loggføring skjer i operative systemer, vil opplysningene inngå i systemer som benyttes i løpende vurderinger og prioriteringer. Selv om dette har et legitimt formål knyttet til notoritet og oversikt, kan gjentatte registreringer i praksis få betydning for hvordan barn oppfattes ved senere kontroller, også i situasjoner hvor det ikke foreligger nye opplysninger eller omstendigheter knyttet til barnet. Vi mener derfor det er behov for tydelige og forpliktende rammer for loggføring, bruk, lagring og sletting av opplysninger, særlig der barn berøres.

Utilstrekkelig beslutningsgrunnlag

Når det foreslås tiltak som kan innebære inngrep overfor barn, stilles det skjerpede krav til beslutningsgrunnlaget.

Utredningen legger til grunn at erfaringsbasert og etterretningsbasert kunnskap kan inngå i vurderingen av om vilkårene for visitasjon er oppfylt. I kunnskapsbasert politiarbeid forutsettes det at erfaring systematiseres og omdannes til et etterprøvbart kunnskapsgrunnlag som er relevant, pålitelig og tilstrekkelig oppdatert til å kunne danne grunnlag for beslutninger.¹¹ Etter Barneombudets syn forutsetter bruk av skjønnspregede kunnskapskilder at beslutningsgrunnlaget er tilstrekkelig strukturert, kvalitetssikret og etterprøvbart.

Når enkelte av innspillene som er gjengitt i utredningen samtidig beskriver utfordringer knyttet til oversikt og beslutningsgrunnlag, og det fremgår at det foreligger ulik forståelse og praktisering av dagens hjemmel etter politiloven § 7a, understreker dette behovet for varsomhet med utvidelse av hjemler som kan innebære inngrep overfor barn. Slike forhold tilsier behov for bedre struktur, analyse og kvalitetssikring av beslutningsgrunnlaget, før det åpnes for ytterligere utvidelse av lovhjemler for inngripende kontrolltiltak.

Samlet innebærer dette at beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig til å begrunne en utvidelse av hjemlene for inngrep som vil berøre barn.

Nødvendige lovendringer

Dersom lovforslaget fremmes videre, forutsetter Barneombudet vesentlige endringer for å sikre barns rettigheter. Det må blant annet:

- gjennomføres barnerettslig konsekvensutredning (CRI),
- sikres klarere rettssikkerhetsgarantier for barn,

¹¹ [Kriminalitetsforebygging på norsk](#)

- en tydelig henvisning til ekstra varsomhet i inngripen overfor barn, herunder om varsling av foresatte,
- informasjon tilpasset barns alder og utvikling må formidles av voksne med barnefaglig kompetanse,
- hensiktsmessig loggføring som ivaretar personvernet.

Avslutning

Barneombudet anerkjenner behovet for tiltak som kan bidra til å forebygge alvorlig kriminalitet.

Samtidig innebærer lovforslaget en utvidelse av politiets adgang til kontrolltiltak uten at det er foretatt en tilstrekkelig vurdering av konsekvensene for barn eller etablert tilstrekkelige rettssikkerhetsgarantier.

Barneombudet kan derfor ikke støtte lovforslaget slik det nå foreligger.

Med vennlig hilsen

Mina Gerhardsen
barneombud

Rikke Eun Hoch-Nielsen Flaate
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.